

نهضت حسینی

www.ketab.ir

سرشناسه: مطهری، مرتضی، ۱۲۹۸ - ۱۳۵۸.

عنوان و نام پدیدآور: نهضت حسینی / مرتضی مطهری؛ کاری از دبیرخانه بینش مطهر.

مشخصات نشر: تهران: بینش مطهر، ۱۴۰۰.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۹۴۸-۸۸-۱

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

موضوع: مطهری، مرتضی، ۱۲۹۹-۱۳۵۸. -- پیام‌ها و سخنرانی‌ها

موضوع: واقعه کربلا، ۶۱ق.

شناسه افزوده: دبیرخانه طرح مطالعاتی بینش مطهر

رده‌بندی کنگره: BP۲۳۳/۷

رده‌بندی دیوئی: ۲۹۷/۹۹۸

شماره کتابشناسی ملی: ۸۴۰۵۱۷۷

نهضت حسینی

مؤلف: متفکر شهید استاد مرتضی مطهری رحمته الله علیه

ناشر: بینش مطهر

چاپخانه: مرکز چاپ و نشر اسراء

نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۰

شمارگان: ۵۰۰ قیمت: ۶۱۰۰۰ تومان

* لطفاً نظرات ارزشمند خود را به دبیرخانه بینش مطهر یا به آدرس

hashemi4693@gmail.com ارسال نمایید.

* جهت راه‌اندازی طرح و هماهنگی امور مربوطه با دبیرخانه تماس حاصل فرمایید.

آدرس: تهران، خیابان دکتر شریعتی، نرسیده به میدان قدس، خیابان رضایی، خیابان جورابچی،

کوچه عابدی، بن‌بست اطلسی، پلاک ۹۰، مؤسسه فرهنگی بینش مطهر.

تلفن: ۰۲۱-۲۲۲۳۸۰۴۹ و ۰۲۱-۲۲۶۷۶۵۳۸ و ۰۲۱-۲۲۶۷۶۵۳۸

آدرس سایت: www.bineshemotahar.ir

فهرست مطالب

۱۲	 مقدمه
فصل اول: نقش حادثه کربلا در تحول تاریخ اسلامی	
۱۸	درس اول: نقش حادثه کربلا در تحول تاریخ اسلامی (۱)
۱۸	کسب سوالات انگیزشی و امتحانی
۱۹	امام حسین ^۷ و تحول در تاریخ اسلام
۲۰	وظیفه امام
۲۰	خطر نفاق
۲۲	جریان نفاق بعد از پیامبر ^۹
۲۳	خلافت علی ^۷ ؛ نقطه عطف تاریخ اسلام
۲۴	اقدامات معاویه برای اسلام زدایی
۲۵	۱. احیای تعصب قومی و عربی
۲۵	۲. سوء استفاده از قتل عثمان
۲۶	۳. جعل حدیث
۲۶	۴. رواج سب امیرالمؤمنین ^۷
۲۷	۵. مسموم و سر به نیزه کردن مخالفین
۲۷	۶. موروثی کردن خلافت
۲۸	حفظ اسلام در گرو نهضت حسینی
۲۸	تفکیک میان اسلام و دستگاه خلافت
۳۰	وقایع عصر تاسوعا
۳۲	درس دوم: نقش حادثه کربلا در تحول تاریخ اسلامی (۲)
۳۲	کسب سوالات انگیزشی و امتحانی
۳۴	عوامل فتنای امت ها از نظر قرآن
۳۴	۱. ظلم
۳۶	۲. فساد اخلاق
۳۹	۳. تفرق و تشتت
۴۰	۴. ترک امر به معروف و نهی از منکر
۴۱	جایگاه عوامل چهارگانه
۴۲	سیاست بنی امیه: حفظ ظاهر و از بین بردن محتوای اسلام
۴۳	آثار نهضت حسینی

فصل دوم: تحلیل واقعه عاشورا

درس سوم: تحلیل واقعه عاشورا	۴۸
کس سوالات انگیزشی و امتحانی	۴۸
	۴۹
نمونه‌هایی از شخصیت‌های فرا زمان	۵۱
هدف‌گذاری نهضت حسینی	۵۴
چگونگی به قدرت رسیدن عثمان	۵۴
سر تأکید امیرالمؤمنین و سیدالشهداء ^۸ بر روش رهبری	۵۶
نمونه‌ای از احیاء سیره نبوی و علوی توسط حضرت امام رضا ^۷	۶۰
تغییر روش رهبری در زمان امام حسین ^۷	۶۲
ارزش نهضت حسینی	۶۳

فصل سوم: ماهیت قیام حسینی

درس چهارم: ماهیت قیام حسینی	۶۶
کس سوالات انگیزشی و امتحانی	۶۶
علل پیدایش نهضت حسینی	۶۷
نوع قیام و انقلاب امام حسین ^۷	۶۷
نهضت‌های چندماهیتی	۶۹
عوامل تشکیل‌دهنده نهضت امام حسین ^۷	۷۰
الف: تقاضای بیعت؛ ماهیت دفاعی	۷۰
ب: عامل دعوت مردم کوفه؛ ماهیت تعاونی	۷۱
تقدم امتناع از بیعت بر دعوت مردم کوفه	۷۳
امر به معروف و نهی از منکر؛ ماهیت انقلابی	۷۴
تکلیف امام حسین ^۷ در مقابل هر یک از عوامل	۷۵
اشتباه نویسنده "شهید جاوید"	۷۶
ویژگی‌های منطق شهید	۷۷
باارزش‌ترین عامل نهضت حسینی	۸۰
ارزش‌دهی متقابل	۸۰
خاطره دانشگاه شیراز	۸۲
امام حسین ^۷ و ارزش‌بخشی به امر به معروف و نهی از منکر	۸۳

فصل چهارم: حماسه حسینی

درس پنجم: دو چهره حادثه کربلا	۸۸
کس سوالات انگیزشی و امتحانی	۸۸

۸۹	معنای حماسه
۹۱	حسین ۷، سرود انسانیت
۹۳	دو صفحه تاریخ کربلا
۹۸	حسین ۷، کعبه صاحب‌دلان
۹۹	ضرورت همراهی مرثیه با حماسه
۱۰۱	پاسخ به یک اشکال راجع به ترجیح شادی بر عزاداری
۱۰۳	درس ششم: نهضت حسینی، حماسه‌ای مقدس
۱۰۳	بخش سوالات انگیزشی و امتحانی
۱۰۵	گروه قهرمانان
۱۰۵	لزوم نمایش حماسه حسینی در عزاداری‌ها
۱۰۶	تفاوت میان حماسه بزرگ و حماسه مقدس
۱۰۹	حماسه‌آفرینی در سایه روح بزرگ
۱۱۰	بشریت مدیون حماسه شهدا
۱۱۱	کلید شخصیت امیرالمؤمنین ۷
۱۱۲	کلید شخصیت امام حسین
۱۱۵	امام حسین ۷، جلوه حماسه و آزادگی
۱۱۸	درس هفتم: نهضت حسینی، عامل شخصیت یافتن جامعه اسلامی
۱۱۸	بخش سوالات انگیزشی و امتحانی
۱۱۹	رابطه شهادت امام حسین ۷ و حیات اسلام
۱۲۰	احساس شخصیت
۱۲۲	حسن و عیب مردم ایران
۱۲۳	شخصیت ایمانی
۱۲۴	حسین ۷ زنده‌کننده شخصیت مسلمین
۱۲۵	درس استغنا و غیرت از قیام حسینی
۱۲۶	رثاء و مرثیه در خدمت تعلیم از مکتب حسینی
۱۲۷	زینب ۳؛ جلوه‌گاه پرتو حسینی

فصل پنجم: شهید

۱۳۲	درس هشتم: مقام شهید (۱)
۱۳۲	بخش سوالات انگیزشی و امتحانی
۱۳۳	علت تقدس عنوان شهید
۱۳۴	راز محبوبیت یا منفور بودن بعضی انسان‌ها
۱۳۵	دعوت ابراهیم

۱۳۶	 عظمت امام حسین ^۷ در کلام پیامبر ^۹
۱۳۷	 ارزش خون شهید
۱۳۷	 درجات شهدا
۱۳۸	 سیدالشهداء ^۷ مصداق نفس مطمئنه
۱۳۹	 عظمت حمزه سیدالشهداء ^۷
۱۴۰	 انتقال لقب سیدالشهداء از حمزه به حسین بن علی ^۷
۱۴۰	 قوت قلب ابا عبدالله ^۷
۱۴۱	 داستان عیدالله بن حرّ
۱۴۳	 قاسم بن الحسن ^۷ و شهد شهادت
۱۴۴	 انقلاب روحی امام حسین ^۷ در برابر حضرت قاسم ^۷
۱۴۷	 درس نهم: مقام شهید (۲)
۱۴۷	 سوالات انگیزشی و امتحانی
۱۴۹	 حق شهید بر بشریت
۱۵۰	 احکام خاص دفن شهید
۱۵۱	 منشأ قداست شهید
۱۵۳	 جهاد و شهادت، مشخصه جامعه آینده
۱۵۴	 آثار مثبت جهاد
۱۵۴	 الف: بای از باب‌های بهشت
۱۵۵	 ب: جامعه تقوا
۱۵۶	 ج: زره نفوذناپذیر خدا
۱۵۸	 نشاط شهید
۱۶۲	 خون شهید، احیاکننده اجتماع
۱۶۳	 حماسه و جاودانگی شهید
۱۶۳	 شفاعت شهید
۱۶۴	 راز ترجیح عزاداری بر شادمانی نسبت به شهید
۱۷۱	 سجده بر تربت شهید
۱۷۲	 شب عاشورا، شب شهید
۱۷۲	 گواهی سالار شهیدان
۱۷۵	 دو مایه دلخوشی امام ^۷

فصل ششم: شعار و نهضت حسینی

۱۷۸	 درس دهم: لزوم تعظیم شعائر اسلامی (۱)
۱۷۸	 سوالات انگیزشی و امتحانی

۱۷۹	معنای «شعار»
۱۸۰	اقسام و مصادیق مختلف شعار
۱۸۰	ضرورت حفظ شعارهای ملی و اسلامی
۱۸۳	شعار آغاز به کار
۱۸۴	تربیت با شعائر اسلامی
۱۸۴	شعار نبوت و امامت
۱۸۵	غریزدگی و مسئله نامگذاری
۱۸۷	فلسفه تکرار عزاداری امام حسین ^۷
۱۸۹	نفوذ مسیحیت در دستگاه یزید
۱۹۱	نقش عیدالله زیاد در حادثه کربلا
۱۹۴	ردالت عمر سعد
۱۹۶	درس یازدهم: لزوم تعظیم شعائر اسلامی (۲)
۱۹۶	کچھ سوالات انگیزشی و امتحانی
۱۹۷	شعارهای ما در مسئله معاد
۱۹۹	یک دقیقه سکوت به جای شعار معاد
۱۹۹	لزوم حفظ حرمت مسجد
۲۰۰	شعار اذان
۲۰۱	شعارهای مجاز و غیرمجاز در اسلام
۲۰۴	اهمیت سلام در اسلام
۲۰۵	تاریخ هجری، از شعائر اسلامی
۲۰۷	شب عاشورا
۲۰۹	خطبه‌های اباعبدالله ^۷
۲۱۱	شهادت امام حسین ^۷
۲۱۳	درس دوازدهم: شعارهای عاشورا
۲۱۳	کچھ سوالات انگیزشی و امتحانی
۲۱۴	کلمه «شعار»
۲۱۷	شعارهای اباعبدالله ^۷
۲۱۸	ضرورت تصحیح شعارها در مراسم عزاداری
۲۲۰	سر تأکید ائمه معصومین بر احیای عاشورا
۲۲۱	فلسفه عاشورا
۲۲۲	قوت قلب اباعبدالله ^۷

بسم الله الرحمن الرحيم

پس از حمد و تسبیح خدای تعالی، سلام و درود خویش را به روان پاک استاد شهید مرتضی مطهری نثار می‌داریم که با شمع فروزان خود، مردگان را حیات بخشید و به ظلمت‌ها نور افشاند، معلم شهیدی که پس از گذشت چند دهه از شهادتش آثار و مآثر باقیمانده از آن فقید سعید همچنان از طراوت و سرزندگی خاصی برخوردار بوده و جوابگوی بسیاری از مسائل و نیازهای فکری جامعه می‌باشد. از این رو ولی معظم فقیه آثار ایشان را به عنوان مبنای فکری نظام جمهوری اسلامی معرفی نموده است.

در طول سالیان پس از شهادت ایشان در تنظیم و چاپ آثار استاد، زحمات زیادی صورت پذیرفته که جای تقدیر و تشکر دارد؛ اما با توجه به تجربه مستمر طرح مطالعاتی آثار شهید مطهری و بازخورد نظرات مخاطبین و اندیشه‌جویان، لزوم بازنگری در نحوه چینش مطالب استاد، مشهود می‌باشد؛ بنا به ضرورت فوق دبیرخانه بینش مطهر اقدام به بازنگری و بازسازی آثار ایشان نموده است.

ویژگی‌های کتاب نهضت حسینی

- ۱- کتاب کتاب نهضت حسینی بعد از کتاب سیره امیرالمومنین و قبل از کتاب امر به معروف به عنوان نهمین کتاب طرح جایابی شده و مشتمل بر هفت فصل می‌باشد؛ در فصل اول به «نقش حادثه کربلا در تحول تاریخ اسلامی» پرداخته شده است، شهید مطهری در این دو سخنرانی - که در کتاب «پانزده گفتار» انتشارات صدرا موجود می‌باشد - به

نقش مؤثر قیام امام حسین^۷ در تاریخ اسلام و تحول آن می‌پردازند. لذا این گفتارها زمینه مناسبی جهت ورود به سایر مباحث فراهم می‌آورد.

۲- پس از مباحث مربوط به نقش حادثه کربلا در تحولات تاریخی، بحث «تحلیل واقعه عاشورا» مورد توجه قرار می‌گیرد. این مبحث را استاد مطهری؛ در سال ۱۳۵۶ در یکی از جلسات هفتگی موسوم به جلسه یزدی‌ها ایراد فرموده‌اند. در این مبحث به شناخت بهتر حوادث تاریخی و شخصیت‌های بزرگ و همچنین سیره و روش رهبری و ارزش نهضت حسینی توجه شده و قرارگرفتن این بحث پس از «نقش کربلا در تحولات تاریخی» منطقی‌تر به نظر می‌رسد.

۳- در مبحث «ماهیت قیام حسینی» به چگونگی قیام و چندبعدی بودن نهضت حسینی توجه و عوامل سه‌گانه مؤثر قیام و ارزش هریک توضیح داده شده است. شهید مطهری؛ این بحث را در سال ۱۳۵۶ در کانون توحید تهران مطرح نموده‌اند. در این جلسات شهید مطهری؛ به مباحث شناخت می‌پرداختند که به دلیل تقارن با دهه محرم، نیمی از سه جلسه مقارن با آن ایام را به ماهیت قیام حسینی اختصاص دادند که این فصل محصول آن جلسات است.

۴- مبحث «حماسه حسینی» مجموعه سه سخنرانی استاد شهید مطهری؛ است. ایشان کلید شخصیت حسینی را حماسه بودن ایشان معرفی می‌کند. و به نظر می‌رسد پس از «بررسی ماهیت قیام حسینی» توجه به کلید شخصیت حسینی، لازم و ضروری است.

۵- دو سخنرانی از شهید مطهری؛ درباره مبحث «شهید» در دسترس است که سخنرانی اول بحثی است بسیار جالب و دلنشین در رابطه با مقام شهید این سخنرانی - که برای اولین بار منتشر می‌شود - پس از مبحث حماسه حسینی تقدیم می‌گردد و در ادامه سخنرانی بعدی نیز که مربوط به شب عاشورای حسینی در سال ۱۳۹۳ هجری قمری است در جایگاه مناسب خود قرار گرفته است. در زمان حیات ایشان این سخنرانی به عنوان ضمیمه کتاب قیام و انقلاب مهدی (عج) به چاپ رسید که در این راستا نظر خود استاد شهید این است که این دو بخش غیر مرتبط با یکدیگر است. از آنجا که استاد شهید در بحث حماسه حسینی وارد بحث شهید و منطق آن می‌شوند، مناسب است در ادامه بحث حماسه حسینی، موضوع شهید و شهادت که از ارکان قیام حسینی است، به تفصیل مطرح شود.

۶- یکی از ابعاد مهم شناخت نهضت حسینی بررسی شعارهای عاشورا است. شهید مطهری به جایگاه و نقش شعارها خصوصاً در نهضت حسینی توجه کرده‌اند. انتشارات صدرا در کتاب پانزده گفتار دو سخنرانی تحت عنوان «لزوم تعظیم شعار اسلام» آورده است. از محتوای سخنرانی‌ها و خصوصاً توسلاتی که استاد در پایان هر سخنرانی داشته‌اند به نظر می‌رسد این سخنرانی‌ها مربوط به ایام عاشورای حسینی است. همچنین موضوع دیگری تحت عنوان

«شعارهای عاشورا» در کتاب حماسه حسینی از شهید مطهری، مندرج شده که با توجه به موضوع مشترک آنها، این سخنرانی‌ها به دنبال هم در این قسمت گنجانده شده است.

۷- بحث «تحریفات عاشورا» که بحثی بسیار مهم است لازم است پس از بررسی اصل نهضت حسینی و ابعاد مختلف آن، مورد توجه و کنکاش قرار گیرد. قرار دادن این بحث در ابتدای مباحث و مواجهه با تحریفات قبل از شناخت و تحلیل واقعه کربلا، مخاطب را با اشکال مواجه می‌کند، لذا در این کتاب این مبحث در پایان فصول قرار داده می‌شود.

۸- به منظور استفاده هرچه بیشتر اندیشه‌جویان از مطالب استاد شهید، مباحث به صورت درسی ارائه شده و در ابتدای هر درس سئوال‌های اصلی و انگیزشی آن قسمت آورده شده است. ۹- یکی از مشکلات مخاطبین آثار شهید مطهری، مواجهه با واژه‌ها و مفاهیم سختی است که گاهی معانی آنها را نمی‌دانند؛ لذا تصور می‌کنند مطالب استاد را متوجه نمی‌شوند و در بسیاری موارد ادامه مطالب را رها نموده و اظهار می‌دارند آثار شهید مطهری سخت است. برای رفع این مشکل، توضیح واژه‌هایی که ممکن است برای مخاطب دشوار باشد، در پاورقی ارائه شده است. این توضیحات حتی المقدور برگرفته از سایر آثار استاد می‌باشد.

۱۰- برای جلوگیری از ملالت مخاطب از مطالعه مطالب تکراری، در صورت امکان و عدم انقطاع مطالب تکرار شده را به پاورقی منتقل کرده‌ایم و در غیر این صورت در علامت {...} که نشان‌دهنده تکرار متن و {...}* که نشان‌دهنده تکرار محتوا است، قرار داده‌ایم که مطالعه آن قسمت می‌تواند برای مرور مطالب مفید واقع شود.

۱۱- آن قسمت از یادداشت‌های استاد که مطالب جدیدی علاوه بر مطالب کتاب داشته، در پاورقی قسمت مرتبط آورده و با عنوان یادداشت استاد متمایز شده است.

۱۲- چرایی و چگونگی سیر مطالعاتی برنامه‌ریزی شده در چهار سطح، در کتاب بینش مطهر توضیح داده شده است. اندیشه‌جویان سیر مطالعاتی آسان به مشکل بینش مطهر، لازم است در ابتدا چگونگی مواجهه با آثار استاد شهید مطهری را از کتاب بینش مطهر، مطالعه نمایند.

۱۳- مطالعه، مباحثه و تدریس این کتاب برای ۴ هفته در نظر گرفته شده است و برنامه زمان‌بندی مطالعاتی و مقرری این کتاب به شرح زیر می‌باشد:

هفته اول	دروس اول تا چهارم	۶۷ صفحه
هفته دوم	دروس پنجم تا هشتم	۵۸ صفحه
هفته سوم	دروس نهم تا دوازدهم	۷۲ صفحه
هفته چهارم	دروس سیزدهم تا شانزدهم	۶۴ صفحه